Ministerstwo
Sprawiedliwości

Podsekretarz Stanu
Maria Ejchart

BK-VII.0520.67.2026
Warszawa, 20 marca 2026

Dot. BPS/043-51-1347-MS/26

Pani

Małgorzata Kidawa - Błońska

Marszałek Senatu

Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

uprzejmie przekazuję odpowiedź, w zakresie właściwości Ministerstwa Sprawiedliwości, na oświadczenie złożone przez senatora Wadima Tyszkiewicza 9 lutego 2026 r., dotyczące podjęcia działań legislacyjnych zmierzających do umożliwienia korzystania ze zwolnienia z podatku VAT (zwolnienia podmiotowego) przez aplikantów adwokackich i radcowskich wykonujących działalność w formie jednoosobowej działalności gospodarczej.

Ad 4

Obowiązujące przepisy prawa nie przewidują kompetencji Ministra Sprawiedliwości w zakresie dotyczącym kwestii podatkowych czy zasad prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej w odniesieniu do aplikantów adwokackich i radcowskich.

Minister Sprawiedliwości sprawuje nadzór nad działalnością samorządu adwokackiego i samorządu radcowskiego w zakresie i formach określonych odpowiednio w ustawie – Prawo o adwokaturze[1] oraz w ustawie o radcach prawnych[2]. Jedną z form nadzoru jest badanie zgodności z prawem uchwał podejmowanych przez organy samorządu

[1] Art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokaturze (Dz.U. z 2024 r. poz. 1564).
[2] Art. 5 ust. 3 ustawy z dnia 6 lipca 1982 r. o radcach prawnych (Dz.U. z 2024 r. poz. 499).

adwokackiego oraz samorządu radcowskiego. Te organy przesyłają Ministrowi Sprawiedliwości odpis każdej uchwały w terminie 21 dni od daty jej podjęcia[3].

Minister Sprawiedliwości zwraca się do Sądu Najwyższego o uchylenie sprzecznych z prawem uchwał organów adwokatury i organów izb adwokackich oraz organów samorządu radcowskiego w terminie 3 miesięcy od dnia ich doręczenia[4].

W zakresie kompetencji nadzorczych Ministra Sprawiedliwości nad działalnością samorządu adwokackiego oraz samorządu radcowskiego w odniesieniu do aplikacji oraz aplikantów, przyznanych w wymienionych ustawach, pozostaje także:

- badanie uchwał o wpisie na listę aplikantów[5],
- wnoszenie ewentualnego sprzeciwu od dokonanego wpisu[6],
- rozpatrywanie odwołań od wyników egzaminu wstępnego na aplikację[7],
- możliwość zwrócenia się o podjęcie uchwały w określonej sprawie należącej do właściwości samorządu[8],
- uprawnienia w postępowaniu dyscyplinarnym[9].

Minister Sprawiedliwości ma ściśle określone ustawowo kompetencje w zakresie nadzoru nad samorządem zawodowym adwokatury oraz samorządem zawodowym radców prawnych.

Obszar, jakim jest poruszona w oświadczeniu Pana senatora tematyka, dotycząca kwestii podatkowych związanych z prowadzeniem przez aplikantów adwokackich i radcowskich jednoosobowej działalności gospodarczej – z uwagi na brak w tym zakresie regulacji – nie podlega zatem nadzorowi Ministra Sprawiedliwości.

---

[3] Art. 13a ustawy – Prawo o adwokaturze oraz art. 47 ust. 1 ustawy o radcach prawnych.
[4] Art. 14 ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze oraz art. 47 ust. 2 ustawy o radcach prawnych.
[5] Art. 69 ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze oraz art. 311 ustawy o radcach prawnych.
[6] Art. 69a ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze oraz art. 312 ustawy o radcach prawnych.
[7] Art. 75j ust. 3 ustawy – Prawo o adwokaturze oraz art. 3310 ust. 3 ustawy o radcach prawnych.
[8] Art. 15 ustawy – Prawo o adwokaturze oraz art. 48 ustawy o radcach prawnych.
[9] Art. 88a ust. 4, art. 90 ust. 2, art. 91a ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze oraz art. 622 ust. 1, art. 681 ust. 1a, art. 704 ust. 4 ustawy o radcach prawnych.

Niezależnie od tego, odnosząc się do kwestii prowadzenia przez aplikantów adwokackich i radcowskich jednoosobowej działalności gospodarczej, wskazać należy, że przepisy ustawy – Prawo o adwokaturze oraz ustawy o radcach prawnych nie wprowadzają zamkniętego katalogu form zatrudnienia aplikantów. W praktyce aplikanci mogą być zatrudniania na podstawie umowy o pracę – tzw. zatrudnienie pracownicze – wykonywać czynności na podstawie umów cywilnoprawnych, w tym umowy zlecenia lub umowy o świadczenie usług – tzw. zatrudnienie niepracownicze. Mogą również prowadzić działalność gospodarczą, z zastrzeżeniem przestrzegania przepisów regulujących odbywanie aplikacji oraz zasad etyki zawodowej, przy czym przedmiotem tej działalności nie muszą być usługi prawnicze.

Aplikant adwokacki odbywa aplikację adwokacką pod kierunkiem patrona wyznaczonego przez dziekana okręgowej rady adwokackiej, a zadaniem patrona jest przygotowanie aplikanta adwokackiego do wykonywania zawodu adwokata[10]. Patron może zatrudniać aplikanta na podstawie stosunku pracy[11].

Szczegółowe zasady odbywania aplikacji, w tym formy zatrudnienia aplikantów, zostały określone przez Naczelną Radę Adwokacką w Regulaminie odbywania aplikacji adwokackiej[12]. Zgodnie z Regulaminem patron lub inny adwokat współpracujący z aplikantem powinien zatrudnić go w Kancelarii, spółce lub zespole adwokackim, w którym wykonuje zawód. Przez zatrudnienie należy rozumieć umowę o pracę, umowę zlecenie lub umowę o współpracę w ramach działalności gospodarczej aplikanta, jeżeli aplikant adwokacki prowadzi działalność gospodarczą[13]. Ustawa – Prawo o adwokaturze nie określa zatem precyzyjnie zasad zatrudniania aplikantów, wskazuje jedynie, że patron może zatrudniać aplikanta na podstawie umowy o pracę.

Z Regulaminu odbywania aplikacji wynika natomiast, że patrona i aplikanta mogą łączyć różne stosunki/formy zatrudnienia czy też współpracy. Co istotne, inne zajęcia aplikanta

[10] Art. 76 ust. 4 i 5 ustawy – Prawo o adwokaturze.
[11] Art. 76a ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze.
[12] Uchwała Nr 173/2025 Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 7 marca 2025 roku – Regulamin odbywania aplikacji adwokackiej.
[13] § 12 ust. 3 Regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej.

– poza zajęciami wynikającymi z odbywania aplikacji pod kierunkiem patrona w okresie aplikacji – wymagają zgody patrona i dziekana właściwej okręgowej rady adwokackiej, który zasięga opinii kierownika szkolenia. Podjęcie innego zajęcia nie może utrudniać przebiegu aplikacji, w tym szkolenia, ani naruszać godności wykonywania zajęć aplikanta adwokackiego[14].

Wymóg uzyskania zgody, o której mowa powyżej, nie dotyczy pracowników naukowych i naukowo-dydaktycznych w zakresie zajęć wykonywanych przez nich w tym charakterze. Rozpoczęcie wykonywania tych zajęć i zaprzestanie ich wykonywania wymaga pisemnego powiadomienia dziekana właściwej rady adwokackiej[15].

Podobnie aplikant radcowski odbywa aplikację radcowską pod kierunkiem patrona wyznaczonego przez radę okręgowej izby radców prawnych, a zadaniem patrona jest przygotowanie aplikanta do wykonywania zawodu radcy prawnego[16].

Aplikację radcowską odbywa się w kancelarii radcy prawnego, w spółce radców prawnych lub radców prawnych i adwokatów lub w jednostkach organizacyjnych[17]. W okresie odbywania aplikacji aplikant radcowski może wykonywać pracę zarówno w warunkach zatrudnienia pracowniczego, jak i w ramach zatrudnienia niepracowniczego np. na podstawie umowy zlecenia czy też w ramach tzw. samozatrudnienia (może prowadzić własną działalność gospodarczą).

Ustawa o radcach prawnych wprost wyróżnia kategorię pracownika – osoby zatrudnionej na podstawie umowy o pracę – wpisanego na listę aplikantów radcowskich[18]. Regulamin odbywania aplikacji radcowskiej[19] nie wprowadza żadnych dodatkowych ograniczeń co do możliwych form zatrudnienia aplikanta radcowskiego. Aplikanci radcowscy – odmiennie

[14] § 14 ust. 1 Regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej.
[15] § 14 ust. 4 Regulaminu odbywania aplikacji adwokackiej.
[16] Art. 38 ust. 4 i 5 ustawy o radcach prawnych.
[17] Art. 32 ust. 3 ustawy o radcach prawnych.
[18] Art. 34 ustawy o radcach prawnych.
[19] Regulamin odbywania aplikacji radcowskiej – załącznik do uchwały Nr 1153/XI/2023 Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych z dnia 10 października 2023 r.

niż aplikanci adwokaccy – mogą podejmować dodatkowe zatrudnienie czy zajęcie bez konieczności uzyskania zgody dziekana rady OIRP bądź kierownika szkolenia.

Na praktykę w zakresie różnorodnych form prawnych łączących aplikantów z patronami wskazuje m.in. korespondencja z Dziekanem Okręgowej Rady Adwokackiej w Warszawie [20]. Wynika z niej, że najbardziej powszechne możliwości współpracy aplikanta z patronem to zatrudnienie aplikanta przez patrona w kancelarii lub spółce patrona, zatrudnienie aplikanta przez inny podmiot niż patron oraz prowadzenie przez aplikanta własnej działalności gospodarczej. Możliwości te nie wyczerpują jednak wszystkich sytuacji pojawiających się na rynku, np. sytuacji, w której aplikant nie jest zainteresowany podjęciem zatrudnienia ani u patrona ani w innym podmiocie, w okresie odbywania aplikacji, jako że utrzymuje się z innych źródeł.

Z przeprowadzonej w 2022 r. z inicjatywy Naczelnej Rady Adwokackiej wśród aplikantów adwokackich ankiety[21] wynika, że większość aplikantów pozostaje zatrudniona u patrona na podstawie umowy o pracę. Przykładowo, w Izbie Lubelskiej wszyscy aplikanci biorący udział w ankiecie praktykowali w kancelariach swoich patronów na etacie, ewentualnie umowy zlecenia lub też jest zatrudniona w innym miejscu pracy, w tym w innej kancelarii. W wielu Izbach żaden z aplikantów nie wskazywał na prowadzenie działalności gospodarczej jako formy zatrudnienia w ramach aplikacji, a w izbach, w których takie odpowiedzi się pojawiały, stanowiły jedynie niewielki odsetek, np. niecałe 7% w Izbie Siedleckiej czy też 14% w Izbie Krakowskiej.

Obowiązujące przepisy nie nakładają na aplikanta adwokackiego lub aplikanta radcowskiego w ramach odbywania aplikacji obowiązku pozostawiania w stosunku pracy, czy też wykonywania pracy zawodowej na innej podstawie. Prowadzenie działalności gospodarczej przez aplikanta stanowi jedną z dopuszczalnych prawem form wykonywania pracy lub współpracy z kancelarią czy innym podmiotem. Jest to uprawnienie aplikanta, a nie jego obowiązek. Decyzja w tym zakresie pozostaje w sferze wyboru osoby

[20] Pismo Dziekana Okręgowej Rady Adwokackie jw. Warszawie z dnia 16.03.2023 r., znak: DZP – I.6004.53.2023.
[21] Pismo Naczelnej Rady Adwokackiej z dnia 7 października 2022 r., znak: DZP-I.0520.1.2022.

odbywającej aplikację i w praktyce jedynie część aplikantów decyduje się na taką formę aktywności zawodowej.

Dotychczas do Ministra Sprawiedliwości nie wpłynęły pytania samorządu adwokackiego lub radcowskiego ani od aplikantów, w kwestii podatków czy zasad prowadzenia jednoosobowej działalności gospodarczej przez aplikantów.

Z wyrazami szacunku

Maria Ejchart
Podsekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/